

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรป่าไม้ในประเทศไทย เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง มีลักษณะเป็นป่าดงดิบ ซึ่งเป็นป่าอุดมสมบูรณ์ ด้วยพืชพรรณธัญญาหาร มนุษย์ได้รับประโยชน์จากป่าเนื่องจากป่าไม้เป็นแหล่งปัจจัยสี่อันได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค (กรมป่าไม้ 2550 หน้า 60)

เช่นเดียวกับชาวบ้านแม่ระวานหมู่ที่ 5 ตำบลยกกระบัตร อำเภอสามเภา จังหวัดตาก ที่ได้ร่วมแรงร่วมใจต่อต้านการทำเหมืองหินแกรนิต ซึ่งพื้นป่าที่ถูกทำลายกลับคืนจากกลุ่มทุนจนเป็นผลสำเร็จ และได้ร่วมกันฟื้นฟูป่าต้นน้ำห้วยแม่ระวาน เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้อยู่กับชุมชนสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ประวัติความเป็นมาของป่าต้นน้ำห้วยแม่ระวาน และภูมิปัญญาพื้นบ้านเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำห้วยแม่ระวาน ตำบลยกกระบัตร อำเภอสามเภา จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาป่าต้นน้ำห้วยแม่ระวาน ตำบลยกกระบัตร อำเภอสามเภา จังหวัดตาก
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการนำผลการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนา ป่าต้นน้ำห้วยแม่ระวาน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านแม่ระวาน ไปใช้เป็นแบบอย่างกับชุมชนอื่น

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ประวัติชุมชน ปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ความเชื่อ สภาพปัจจุบัน และปัญหา

- ด้านกระบวนการวิจัย** 1) แนวทางการอนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
2) ผลการอนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาป่าต้นน้ำห้วยแม่ระวาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

- บริบทพื้นที่
- ประวัติความเป็นมาของป่าต้นน้ำห้วยแม่ระวาน
- ภูมิปัญญาพื้นบ้านเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ
- สภาพปัจจุบันและปัญหา



- 1) แนวทางการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 2) ผลการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาป่าต้นน้ำห้วยแม่ระวาน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มในการรวบรวมข้อมูลโดยเข้าไปศึกษาข้อมูลด้วยตนเอง นำข้อมูลมารวบรวม ตรวจสอบความถูกต้องแยกตามประเด็นที่ต้องการศึกษา นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความและวิเคราะห์เนื้อหาสรุปตามประเด็นที่ต้องการศึกษาและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของการบรรยาย

สรุปผลและอภิปรายผลการศึกษาวิจัย

การอนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาป่าต้นน้ำห้วยแม่ระวานเป็นการจัดการร่วมกันเกี่ยวกับปากท้องของคนในชุมชนรูปแบบของการจัดการทรัพยากรป่า น้ำ ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชน และเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เกิดความมั่นคง และยังยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรรณรงค์ให้ประชาชนในพื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ ในการอนุรักษ์ในทุกขั้นตอน ทั้งในด้านการร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหา การร่วมวางแผนตัดสินใจ ร่วมดำเนินการอนุรักษ์ และการประเมินผลการอนุรักษ์ โดยให้ชุมชนคงสภาพความเป็นอยู่ดั้งเดิมไว้ให้มากที่สุด และยาวนานที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจากได้พิสูจน์แล้วว่า การใช้ชีวิตอยู่กับป่าในลักษณะนี้สอดคล้องกับแนวนโยบายที่ให้คนอยู่กับป่าได้

2. ควรมีการประสานงานกับองค์กรท้องถิ่น เช่น สถาบันการศึกษา ศูนย์พิทักษ์ชีวม หรือกรมการพัฒนาชุมชน เข้ามาช่วยเหลือทั้งในด้านการอบรมให้ความรู้ จัดกิจกรรม สร้างจิตสำนึกรักธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การใช้ประโยชน์จากป่าอย่างถูกวิธี ไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ

เอกสารอ้างอิง

กรมป่าไม้สำนักส่งเสริมการปลูกป่า. (2541). การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ :กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.

